

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Magnetogram ni lektoriran!

MAGNETOGRAM
NASTOPA PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE
NA REDNEM LETNEM POSVETU Z ŽUPANI SLOVENSkih OBČIN
(Ljubljana, 31. januar 2007)

»Spoštovani gospe in gospodje,

Dobro jutro, lep pozdrav vsem skupaj. Mislim, da je kakšno leto minilo, kar smo se srečali v Postojni. Ne bom rekel v isti sestavi, nekaj obrazov pa je istih oziroma kar veliko. Vmes so bile lokalne volitve. Iskrene čestitke, vsem, ki ste bili prvič ali pa ponovno izvoljeni.

Pred vsemi vami je odgovoren, po svoje pa tudi zgodovinski mandat. Zgodovinski predvsem zaradi teme, ki je tudi na tem, današnjem, srečanju na začetku. To pa je regionalizacija Slovenije - politična delitev Slovenije na pokrajine. Na dnevnem redu imate tudi druge teme, npr. vprašanje financiranja. Vse so zelo pomembne. Verjamem, da bo živahna razprava. Tako kot je bila v lanskem letu.

Vendarle na nek način je treba ločiti tisto, kar je dejansko strateškega in s čemer se bomo v tem vašem mandatu srečali prvič v zgodovini, in to opravili najbrž enkrat, težko rečem za vselej, ampak za dolgo časa, od rutinskih nalog, s katerimi se srečujemo več ali manj stalno. Verjamem, da seveda vsakodnevni napori, iskanje novih virov, vse hitrejši razvoj vsake občine ali mesta, posebej okupira vsakega posameznika toliko - to se dogaja na vseh ravneh, tudi na vladni velikokrat - da se včasih te razlike ne vidi dobro. Ampak uvajanje pokrajin, politična delitev Slovenije na pokrajine, decentralizacija Slovenije je tako zahteven projekt, da terja posebno pozornost. To je tudi eden od osnovnih namenov, zaradi katerega smo se danes zbrali v tem številu, zaradi katerih ste dobili vabilo na to srečanje in zaradi katerih boste danes slišali predloge, ki so še v delovni fazi. Vlada še ni sprejela nobenega izmed paketov zakonov o uvajanju pokrajin. Zakoni so seveda pripravljene za operativno razpravo. Ta razprava, ki bo danes, je v bistvu razprava v tisti fazi, ko je gradivo še mehko, ko ga je še možno oblikovati, ko obstajajo še določene dileme, ki jih bo potrebno razrešiti prej, preden bodo predlogi formalno sprejeti na vladi in poslani v proceduro v državnemu zboru.

Dva razloga sta, zaradi katerih je zdaj pomemben in hkrati ugoden trenutek za vpeljavo pokrajin v Sloveniji. Eden od teh razlogov je očiten. Vse skupaj traja že predolgo. O tem razpravljamo leta, lahko bi rekel več kot desetletje. Trinajst let mineva odkar smo izvedli prvo fazo reforme lokalne samouprave. Takrat je bilo nekje predvideno, da bo v teku tega prvega mandata 1994 - 1998 vse pripravljeno tudi za uvedbo pokrajin. Nič od tega se ni zgodilo. Sledila je dolga razprava o tem, ali za uvedbo pokrajin potrebujemo spremembo ustave ali ne. Mnenja so bila različna, predlagani so bili tudi različni kompromisi in trajalo je dolgo časa, preden je bil eden od teh dejansko usklajen. Lahko rečem, da je v tem mandatu - vendarle po dolgem času - prišlo do, lahko bi rekel, tolikšne politične zrelosti v državnem zboru, da je bilo možno oblikovati dvotretjinsko soglasje okrog nekaterih sprememb ustave, ki niso dejansko šele omogočile uvajanje pokrajin. To je bilo možno tudi prej, so pa te spremembe bistveno olajšale postopek in omogočile, da do tega pridemo v realnem času brez pomembnih zapletov. Tudi prejšnja ustavna ureditev je omogočala uvedbo pokrajin, ne da bi bil postopek bistveno daljši. Lahko bi se v kakšni točki tudi zakompliciral in

podaljšal. Možno je, da bi zaradi enega problema v enem delu Slovenije ali pa zaradi ene neuskkljenosti vsi ostali čakali eno leto. Zaradi tega je bolje, da je prišlo do rešitve kot je bila z dvotretjinsko večino izglasovana v državnem zboru. Tudi nekaj rešitev, ki nas še čakajo - preden bomo lahko implementirali rešitve, o katerih boste danes slišali kasneje uvodne besede in o njih razpravljali - bodo sprejete oziroma je za njihovo sprejetje potrebna dvotretjinska večina. Tako da nas čaka še kar zahtevno usklajevanje tudi v zakonodajnem telesu. Ampak osnovne dileme so pred nami, so izčiščene in odločanje je možno.

Drugi razlog, ki govori o pravem trenutku za to drugo fazo reforme lokalne samouprave, pa je dejstvo, da je Slovenija danes v dobri kondiciji; da imamo po eni strani številne probleme, s katerimi smo se srečevali zadnjih petnajstih letih, rešene ali pa na poti k rešitvi; da smo tudi večji del reformnih ukrepov, ki smo jih načrtovali na začetku tega mandata, spravili bodisi v življenje bodisi v zakonsko obliko in so sprejeti. Nekaj zahtevnih seveda še čaka, ampak smo daleč čez polovico. Tudi gospodarsko stanje v Sloveniji je dobro, solidno, trdno. Imamo tudi dovolj visoko stopnjo politične stabilnosti. Vse to je pogoj za to, da se lahko gre takšne korake, ki so zahtevni, ki bodo spreminjali sliko Slovenije v prihodnje, ki zahtevajo tudi neke dodatne napore. Ravno to dejstvo je bilo največja ovira, da do tega koraka doslej še ni prišlo, da so se več ali manj v prejšnjih mandatih - tako večina v zakonodajni oblasti kot tudi izvršilna oblast - do določene mere temu izogibali. So bili tudi drugi razlogi. Vsi veste, da je od tega, ali je država centralizirana ali ni centralizirana odvisno marsikaj. Na ta dejstva so pripeti različni interesi. Dalj časa traja neko stanje - več je zagovornikov nekih interesov. Vsi se temu prilagodijo. Ali pa večina se temu prilagodi ne glede na to, kolikšne so koristi od tega stanja, ko naredimo nacionalno bilanco. Moje trdno prepričanje je, da je zaradi tega, ker je bila Slovenija v zadnjih 15-ih letih preveč centralizirana oziroma ker so se stvari preveč kopičile na enem centru - in kar je seveda poleg vsega vplivalo tudi na počasnejše sprejemanje potrebnih odločitev, bil naš splošni družbeni tudi gospodarski razvoj za kakšno odstotno točko počasnejši. Eden od temeljnih razlogov, zaradi katerih je ta decentralizacija potrebna in zaradi katerega moramo v Sloveniji končno uvesti pokrajine, je ravno vprašanje hitrejšega razvoja. To je tudi temeljno vprašanje in eden od temeljnih namenov rešitev, ki bodo predlagane. Hitrejši družbeni razvoj in hitrejši gospodarski razvoj sta edini realni osnovi, na katerih je možno graditi vse ostalo. Okrog tega končno vlada v Sloveniji neko soglasje.

Vse rešitve, ki so tukaj - bodisi v nekih nedvoumih formulacijah, bodisi v obliki izčiščenih dilem - morajo biti pretehtane iz tega osnovnega vidika: Ali te rešitve prispevajo kratkoročno in dolgoročno k hitrejšemu razvoju? Prepričan sem, da številne tudi kratkoročno prispevajo k hitrejšemu razvoju. Seveda pa se bomo srečali ob teh korakih s podobnimi dilemami, s kakršnimi smo se srečevali leta 1994, ko je prišlo do reforme lokalne samouprave na prvi ravni - ko so se oblikovale občine s sedanjimi pristojnostmi in ne bom rekel v okviru sedanjih meja, ker to se je stalno spreminjalo, ampak vendarle osnovna slika je nastala takrat. Takrat je bilo veliko skepse, bilo je tudi kar nekaj rešitev, ki niso bile najboljše in so se kasneje popravljale, ampak osnovni cilj je bil zadet. Slovenija se je zaradi tega, kar se je zgodilo z uvedbo lokalne samouprave leta 1994 razvijala hitreje, kot bi se brez tega in se je razvila tudi bolj enakomerno, kot bi se brez tega. Lahko primerjamo hitrost razvoja v številnih slovenskih občinah pred letom 1994 in hitrost razvoja po tem letu posamičnega mandata in odgovor je nedvoumen. So sicer tukaj posamezna okolja, ki izstopajo iz te splošne slike - nekatera v pozitivnem, druga v obratni smeri - vendar pa je splošna ocena nedvoumna. To je boljša organiziranost. Približevanje odločanja ljudem - še posebej odločanja o tistih osnovnih življenjskih procesih, ki se odvijajo v lokalnem okolju in nenazadnje seveda tudi o sredstvih, ki jih za te stvari porabimo - bližje tistim, ki sredstva neposredno prispevajo, se pravi davkopllačevalcem vedno prispeva - ali pa skoraj vedno - k večji učinkovitosti. Slišali smo takrat, in tudi danes se še slišijo različne pripombe, kako je to bilo v bistvu drago; kako bi bilo boljše, če bi imeli v Sloveniji še zmeraj samo 64 občin, ampak teh pripomb je vedno manj in kakšen negativen primer ne more pokvariti splošne slike.

Približno enako se bo dogajalo tudi z pokrajinami. Bodo glasovi v tem smislu, češ to je samo še neka nova institucija, neke nove funkcije, še neka vmesna stopnja, stvari se bodo še bolj zatikale, počasnejše bodo, kaj to rabimo... Taki pomisleki so vedno, kadar se kaj novega uvaja. Preko tega bo potrebno iti in na te pomisleke odgovarjati s pravimi rešitvami. Rešitve morajo biti takšne, da bodo že vnaprej dajale neko garancijo in vzbujale prepričanje, da to ne bo povečalo javne porabe v Sloveniji, da bodo to rešitve, ki bodo

približale odločanje tistim, ki dejansko potem čutijo posledice odločitev in da bodo to rešitve, ki bodo prispevale k temu, da bo razvoj Slovenije hitrejši in bolj enakomeren - ne samo bolj enakomeren, ampak tudi hitrejši v celoti; tudi v seštevku.

Namen te reforme ni, da bi zdaj tisti, ki se v Sloveniji razvijajo hitreje od povprečja, zaostajali v razvoju in čakali tiste, ki so se počasneje razvijali. To ni naš namen. Naš namen je, da gremo vsi hitreje naprej in da še posebej nekoliko hitreje napredujejo tisti, ki po statistikah zaostajajo. To je nemogoče doseči brez tega, da se nekoliko drugače organiziramo - in uvedba pokrajin je takšna rešitev, ki to omogoča. To je zahteven zalogaj. Potem ko bodo predstavljene posamične rešitve, boste sami videli, da je temu tako. Še posebej bo to zahtevno za državni nivo. Kajti glede na to, da je Slovenija v posamičnih sektorjih zelo centralizirana, bo šlo predvsem za prenos pristojnosti in tudi virov financiranja iz državnega nivoja na pokrajinski nivo. Vedno ko prihaja do tega, gre za zahtevne korake. Tukaj bo šlo za več koncentriranih zahtevnih korakov v eni sami fazi in prav možno je, da bomo prisiljeni - ali pa se bo izkazalo za najbolj racionalno - da naj te korake naredimo v več fazah. Zato, da se stvari obvladajo, zato, da ni nekih zastojev, in tudi zato, da tisti, ki so dejanski cilj teh rešitev - se pravi državljanke in državljani, uporabniki storitev - ki se bodo zdaj nudile na pokrajinski ravni, ne čutijo nobenega zastoja, nobenih zamaškov, ne čutijo nobenih dilem in se ne srečujejo z vprašanji, kje pa se zdaj te stvari ureja in kdo te stvari odloča. Iz tega vidika je odprta tudi ta možnost, da nekatere korake naredimo v dveh fazah. Še posebej zaradi tega, ker ta prva faza - ko bo šlo tudi za oblikovanje novih pokrajinskih organov, prvič za volitve v pokrajinske organe, in je potrebna za to, da se vzpostavijo in zaživijo - predstavlja nekaj enkratnega ter terja nek čas, ki si ga je treba vzeti. Tem stvarjem se je treba 100% posvetiti in takrat morda kaj drugega tpi.

Torej, ob koncu tega uvoda še enkrat poudarjam, da gre za zgodovinski korak. Zelo verjetno je, da v življenju te generacije, pa tudi nekaj prihodnjih, tega koraka ne bo nihče ponavljal. Vsaj mislim tako. Mandat, ki ste ga dobili, je zaradi tega enkraten in terja seveda dodatne napore in predstavlja dodatno odgovornost. Uvedbe pokrajin v Sloveniji ni možno izvesti samo z glasovanjem v državnem zboru in z pripravo rešitev v vladi. Enako pomembno je, da se tudi na nivoju mest in občin izvede vse potrebno, da gre tukaj za neko strateško, vsebinsko sodelovanje. Tudi zaradi tega se o teh stvareh pogovarjamo v času ko so, kot sem prej dejal, rešitve še mehke, ko stvari niso zabetonirane in ko se iščejo med dilemami, ki so pač pred nami, najboljše izbire in najboljše rešitve.

Dejansko se v tem času, ko se te rešitve iščejo, ko skušamo izčistiti nekatere dileme, ne samo danes, ampak tudi v tej fazi, ko bo razprava potekala, tudi potem, ko bodo predlogi že šli v državni zbor - saj veste, da pri takšnih stvareh se marsikatera dilema pojavi tudi kasneje - zelo priporočamo, zelo so zaželeno rešitve, predlogi in razjasnitve posamičnih dilem. Upoštevali bomo seveda dejstvo, da morajo biti rešitve takšne, ki so - ko gre za te splošne pristope - uresničljive v celotni državi. Ni možno sprejeti zakona, ki se bo drugače uveljavljal na vzhodu ali pa na jugu države in zakona, ki se bo drugače uporabljal na zahodu države. Rešitve morajo biti takšne, da v tem okviru postavimo pravila igre, ki se jih bomo vsi držali.

Glede na teme, ki bodo kasneje odprte - še posebej popoldne, bi poudaril še to, da je zelo pomembno, da je uvedba pokrajin in politična delitev Slovenije na pokrajine pomembna tudi zaradi enkratne priložnosti, ki jo Slovenija ima v tem obdobju, v obdobju evropske finančne perspektive 2007-2013. Ta nivo, ki ga zdaj še nimamo, je tisto, kar lahko zelo prispeva ne samo k polnemu črpanju t.i. evropskih sredstev, sredstev iz evropskih skladov, ampak tudi k učinkovitemu črpanju. Ne gre samo zato, da ta sredstva vsa porabimo. Gre tudi za to, da jih uporabimo na najboljši možni način. In tukaj se je seveda izkazalo v tem obdobju, odkar Slovenija je že v Evropski uniji, ko smo šli skozi te teste, da so številne občine za resen nastop v tej konkurenci za ta sredstva premajhne, da imajo premalo kapacitet in da tukaj nekaj manjka. Uvedba pokrajin bo po mojem mnenju bistveno prispevala k bolj učinkoviti notranji organizaciji za to, da bo črpanje teh sredstev učinkovito in da bo tudi poraba v največji meri takšna, da bo to dejansko tista dodana vrednost, ki v celoti prispeva k hitrejšemu razvoju. V tej finančni perspektivi je teh sredstev štirikrat več v neto znesku na voljo kot pa jih je bilo v prejšnji - tisti, ki se je zaključila konec lanskega leta. Se pravi, gre za znatno akumulacijo, ki lahko pride k nam. Slovenija je prvič - ne v desetletjih, ampak v stoletjih - v položaju,

ko lahko nekaj dobi od zunaj. Prej smo v glavnem mi dajali drugam in bilo bi zelo neracionalno, če se ne bi maksimalno organizirali za to, da bo ta priložnost dobro izkoriščena.

Kot ste videli v tem uvodu nisem odpiral konkretnih dilem. Te bodo kasneje, v nadaljevanju. S tem, da za vsa vprašanja, ki so na mizi, obstajajo predlogi rešitev. Za nekatera vprašanja je na voljo trenutno več rešitev. Tiste dileme, ki so najtežje, lahko rešimo tudi v več fazah - če bomo skupaj ocenili, da so nekateri koraki pretežki, da jih rešimo v enem samem koraku.

Torej lep dan vam želim, plodno razpravo in čim več dobrih idej.

Hvala.«